

Dosarul nr. 2ra-945/22
2-21000788-01-2ra-07072022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. I. Pulbere)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V.Cotorobai, I. Țurcan, A. Malfi)

ÎNCHEIERE

28 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Aurenia Tonu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral și material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La data de 30 decembrie 2020, prin intermediul poștei (f.d.17), Aurenia Tonu, reprezentată de avocatul Ion Casian, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, solicitând încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în sumă de 30000 de lei, încasarea prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în valoare de 7400 de lei, constituit din 2000 lei cu titlu de venit ratat, 400 de lei cu titlu de cheltuieli de transport și 5000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru acordarea asistenței juridice calificate, încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 4000 de lei suportate în legătură cu examinarea cauzei date.

În motivarea acțiunii, reclamanta invocă că, în data de 10 septembrie 2014, de către organul de urmărire penală al Inspectoratului de poliție Ciocana al DP mun. Chișinău a fost pornită cauza penală privind comiterea a infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal. La data de 04 august 2020 a fost reținută. Ulterior, la data de 26 octombrie 2020, prin ordonanța procurorului delegat în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Ciocana, Augustin Nastas, a fost scoasă integral de sub urmărirea penală din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii incriminate. Astfel, s-a demonstrat nevinovăția sa și s-a constatat tragerea ilegală la răspundere penală.

Totodată, a menționat că, în cadrul urmăririi penale a fost ilegal reținută, iar în urma tragerii la răspundere penală și a reținerii sale a suferit mult din punct de vedere moral. În special, în momentul reținerii era cu copilul minor, fiind efectuată în prezența lui. Astfel, s-a simțit umilită și stresată din cauza acestui nefericit episod din viață.

Reclamanta a susținut că, prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală i s-a cauzat un prejudiciu material, având în vedere necesitatea de deplasare de patru ori la Chișinău în timp de pandemie și a venitului ratat pentru zilele de deplasare, precum și a apelat la asistență juridică calificată, achitând pentru serviciile avocatului suma de 5000 de lei, conform bonurilor de plată. Astfel, prejudiciu material total cauzat este de 7400 de lei, constituit din: cheltuieli de deplasare, pentru patru deplasări în sumă de 400 de lei, costul biletului pentru ruta Tighina – Chișinău, fiind de 50 lei; venitul ratat a câte 500 lei per zi, adică 2000 lei și cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 5000 de lei.

Prejudiciul moral ce i-a fost cauzat pentru tragere ilegală la răspundere penală și procedurile de constrângere aplicate, reclamanta l-a estimat la suma de 30000 de lei, care în opinia sa, este o satisfacție echitabilă în raport cu suferințele cauzate.

Reclamanta a opinat că, până a fi trasă la răspundere penală, organul de urmărire penală, în conformitate cu art. 254 alin. (1) Cod de procedură penală, era obligat să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului, în conformitate cu art. 8 alin. (3) Cod de procedură penală. Principiul prezumției nevinovăției, obligă atât organul de urmărire penală, cât și instanțele de judecată ca toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate să fie interpretate în favoarea bănuitului, învinuitului sau inculpatului. Aceste imperative legale au fost neglijate de organul de urmărire penală.

Reclamanta a declarat că, în cauza dată, la fel, a apelat la asistență juridică, achitând pentru serviciile avocatului suma de 4000 de lei.

Prin hotărârea din 25 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Aurenia Tonu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral și material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de reprezentantul Aureniei Tonu, avocatul Ion Casian și s-a casat hotărârea din 25 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a adoptat o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Aurenia Tonu; s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Aureniei Tonu suma de 5000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală și ale procuraturii și suma de 9000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 14000 de lei; în rest, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel citând prevederile art. 2007 alin. (1) lit. a) din Codul civil, art. 2 alin. (1), art. 3 alin. (1) lit. a), c), alin.(2), art. 6 lit. b) din

Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 66 alin. (3), art. 524, art. 525 alin. (1) din Codul de procedură penală, a reținut că, prejudiciul moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești este reparabil în cazul reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanei fizice. Prejudiciu moral se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcții de răspundere din organele de urmărire penală, ale procuraturii și din instanțele de judecată. Iar, dreptul la repararea prejudiciului moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și din instanțele de judecată apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală.

Inclusiv cu referire la prevederile art. 2036 alin. (1) – (3), art. 2037 alin. (1) – (3) din Codul civil, art. 11 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, instanța de apel a notat că, în sensul dispozițiilor citate *supra* este de înțeles că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de anchetă sunt necesare unele condiții speciale și anume că fapta ilicită, în calitate de condiție generală a răspunderii delictuale, are particularități în materia respectivă, așa fiind nu orice acțiune ilicită a organelor de anchetă și judecată atrage răspunderea statului. O altă condiție necesară pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare este actul de reabilitare, care și atestă admiterea erorii judiciare și prejudicierea neîntemeiată a persoanei.

La caz, s-a constatat cu certitudine că prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Ciocana, Augustin Nastas, din 26 octombrie 2020, s-a dispus scoaterea integrală de sub urmărire penală a cet. Tonu Aurenia, învinuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Codul penal, din motiv că în acțiunile acesteia nu se întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii, ceea ce constituie act de reabilitare deplină a reclamantei, precum și temei de angajare a răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat ultimei.

Prin urmare, având în vedere că suma solicitată de către reclamantă în mărime de 30000 de lei este una exagerată, instanța de apel a decis încasarea cu titlu de prejudiciu moral a sumei de 5000 de lei, considerând ca fiind o compensație morală echitabilă, suficientă în raport cu circumstanțele speței.

În acest sens, a reținut că, instanța de fond eronat a interpretat Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 prin care a susținut că Tonu Aurenia nu este îndreptățită să solicite repararea prejudiciului material și moral ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii.

În acest context, coroborând normele legale enunțate cu circumstanțele stabilite prin materialele anexate la dosar, instanța de apel a conchis asupra temeiniciei cerinței formulate de Aurenia Tonu cu privire la repararea prejudiciului moral, care urmează a fi admisă parțial, prin adjudecarea în favoarea reclamantei a prejudiciului moral cauzat Aureniei Tonu ca urmare a acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală

despăgubire.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie în așa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

Totodată, instanța de apel a conchis că, mărimea compensației solicitate spre încasare de către Tonu Aurenia cu titlu de reparare a prejudiciului moral, în sumă de 30000 de lei, este una excesivă, motiv din care nu poate fi satisfăcută integral.

Referitor la pretenția Aureniei Tonu privind încasarea de la Ministerul Justiției a cheltuielilor de judecată în cadrul cauzei, în sumă de 9000 de lei, instanța a considerat că aceasta urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Citând prevederile art.96 alin. (1), (1¹) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a considerat reală, rezonabilă și necesară suma de 9000 de lei, ce constituie cheltuieli de asistență juridică suportate, ce urmează a fi încasată în beneficiul Aureniei Tonu cu titlul de cheltuieli de asistență.

Având în vedere volumul serviciului prestat de avocat, a conchis ca fiind echitabilă compensarea cheltuielilor pentru asistență juridică în sumă de 9000 de lei, aceasta fiind una rezonabilă, reală și necesară în raport cu volumul de servicii prestate de avocat.

În partea ce ține de recuperarea cheltuielilor în cuantum de 2000 de lei cu titlu de venit ratat și 400 de lei pentru cheltuieli de transport, instanța de apel prin prisma prevederilor art.117 alin. (1), (2), art.118 alin. (1), art.121 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (1), (2), (3) Cod civil, art. 610 alin. (1), (2), (3) Cod civil, a punctat că, venitul este ratat dacă ar fi fost posibil în condițiile unui comportament normal din partea autorului prejudiciului în împrejurări normale, avându-se în vedere un comportament obișnuit în cadrul participării la circuitul civil obișnuit.

Venitul ratat constituie lipsa obținerii unor foloase patrimoniale pe care partea vătămată (creditorul) le-ar fi obținut, lipsa de sporire a patrimoniului, deși acesta putea și trebuia să sporească, dacă nu ar fi fost săvârșită fapta ilicită. Evaluarea despăgubirilor plătite în calitate de venit ratat se va efectua în funcție de mai multe criterii.

Creditorul trebuie să dovedească posibilitatea obiectivă, reală și nu închipuită, a obținerii unor venituri, luând în considerație conjunctura dintre cerere și ofertă pe piața de mărfuri și servicii, concurența, existența resurselor materiale și forței de muncă necesare realizării activității sale productive, comerciale. Lipsa vreuneia din condițiile enumerate ar avea ca rezultat o simplă coincidență în timp a pierderilor cu micșorarea volumului realizărilor de către creditor, dar nu ratarea unui venit prin vina debitorului. Sarcina probațiunii existenței, precum și a mărimii venitului ratat, revine creditorului, care trebuie să demonstreze că ar fi putut și ar fi trebuit să obțină anumite venituri.

Venitul ratat nu poate fi calculat ca fiind ceva iluzoriu și care ar fi un rezultat cert și dependent de activitatea de întreprinzător desfășurată anterior.

Prin urmare, suma de 2000 de lei nu reprezintă suma venitului ratat, care în lipsa unui suport probatoriu urmează a fi calificat ca echivalent a unei oportunități

iluzorii relevate de către Aurenia Tonu.

Implicit, în lipsa unor contracte, oferte sau alte acțiuni concludente din care ar rezulta fără echivoc caracterul real al existenței unui venit ratat, instanța de apel a reținut netemeinicia pretenției revendicate.

Totodată, a considerat neîntemeiată și cerința încasării sumei de 400,00 de lei, cu titlu de cheltuieli de transport, deoarece, la caz, nu au fost prezentate probe verosimile în sensul invocat.

La 17 iunie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, prin intermediul reprezentantului în bază de procură, Alexandru Vicol, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În susținerea recursului s-a invocat că, instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, precum și a apreciat arbitrar probele.

Instanța de apel la adoptarea soluției judecătorești a aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Or, pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, necesită a fi întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute de art. 6, dreptul la repararea prejudiciului, cât și de art. 3, cazurile de reparare a prejudiciului material și moral. Prin urmare, normele legale în cauză sunt indisolubile, respectiv nu pot fi aplicate separat. Această opinie este confirmată și în jurisprudența națională, cauza nr. 2ra-1635/21, încheierea din 17 noiembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție.

Instanțele de judecată inferioare corect au constatat că în privința intimatei Aurenia Tonu a fost emisă ordonanță de scoatere de sub urmărire penală, aspect ce nu a fost negat sau contestat. Totuși, motivarea instanței de apel precum, că reclamantul/intimatul este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr.1545, este nefondată și eronată, în condițiile în care în contextul art.3, alin.(1) din Legea nr. 1545, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. Or, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Instanța de apel urma să indice expres care anume act ilicit justifică răspunderea statului. La materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Recurentul a opinat că, instanța de apel neîntemeiat a dispus casarea hotărârea instanței de fond, în condițiile în care prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate a Legii nr. 1545. Or, în astfel de situații nu există nici temei legal de a solicita încasarea acestui prejudiciu. Astfel, prejudiciul moral, cât și cheltuielile de asistență juridică, în mod eronat au fost compensate, în condițiile în care nu sunt întrunite condițiile expres prevăzute de lege.

Instanța de apel, la emiterea soluției judecătorești, nu a evitat subiectivismul inerent evaluării circumstanțelor cauzei, nu a menținut echilibrul între interesele individuale ale persoanei (intimatului/reclamantului) și interesele generale ale

întregii societăți, fapt ce, în consecință, a dus la adoptarea unei decizii eronate.

La 26 august 2022, Procuratura Generală a Republicii Moldova, prin intermediul reprezentantului, procurorul în Procuratura mun.Chișinău, oficiul Ciocana, Augustin Nastas, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a pretențiilor formulate de Aurenia Tonu.

În motivarea recursului s-a invocat că, instanța de apel eronat a aplicat prevederile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor judecătorești, catalogând acțiunile organului de urmărire penală ca fiind ilegale. Or, acțiunile de urmărire penală efectuate în cauza nr.2014481631, nu pot fi catalogate ca fiind ilegale numai datorită faptului că persoana a fost achitata, întrucât, în perioada derulării procesului penal, reclamanta nu a fost supus unor acțiuni care să-i limiteze în mod brutal și abuziv drepturile garantate. Efectuarea măsurilor operative de investigație, cât și efectuarea investigațiilor în cadrul urmăririi penale, este obligația organului de urmărire penală care are scopul de a descoperi circumstanțele și persoanele care au comis infracțiunea. Acțiunile enumerate de reclamantă au fost, de fapt, o măsură de constrângere în privința acesteia, orientată spre asigurarea unei bune desfășurări a procesului penal.

Totodată, a precizat că, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. Prin urmare, instanța de apel urma să indice expres care anume act justifică răspunderea statului. Or, la materialele cauzei nu exista niciun act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau al organului ierarhic superior, prin care ar fi fost stabilite ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire. Astfel, acțiunea este neîntemeiată și lipsită de suport juridic.

Copia recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova a fost expediată în adresa intimaților conform scrisorii date cu 07 iulie 2022 (f.d.120) și a fost recepționată de către Procuratura Generală a Republicii Moldova la 13 iulie 2022, conform avizului de recepție (f.d.135). Din adresa Aureniei Tonu corespondența a fost restituită instanței (f.d.133-134).

Copia recursului declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova a fost expediată în adresa intimaților conform scrisorii date cu 29 august 2022 (f.d.132) și a fost recepționată la 01 septembrie 2022 și 08 septembrie 2022, conform avizelor de recepție (f.d.136-138).

Referințe la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 05 mai 2022, iar Ministerul Justiției al Republicii Moldova a înregistrat cererea de recurs la 17 iunie 2022, ceea ce denotă că recursul este declarat în termen.

Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus cererea de recurs la data de 26 august 2022.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează a fi considerat drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod

flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În ceea ce vizează recursul declarat Procuratura Generală a Republicii Moldova, acesta urmează a fi considerat inadmisibil din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 433 lit. b) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434.

Art. 434 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă statuează că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din materialele cauzei rezultă că, decizia instanței de apel a fost adoptată la 05 mai 2022, iar copia deciziei integrale a fost expediată către participanții la proces la data de 21 iunie 2022, prin intermediul poștei electronice, inclusiv Procuraturii Generale a Republicii Moldova la adresa electronică proc-gen@procuratura.md (f.d.110).

Mai mult, scrisoarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova, care, de altfel, în antet arată adresa de e-mail proc-gen@procuratura.md, prin care a fost expediată copia deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău către Procuratura mun.Chișinău, oficiul Ciocana, procurorului Augustin Nastas, pentru a decide, după caz, asupra oportunității contestării cu recurs, este datată cu 22 iunie 2022 (f.d.130), ceea ce denotă suplimentar că Procuratura Generală a Republicii Moldova a recepționat copia deciziei instanței de apel prin intermediul poștei electronice la data expedierii.

Pornind de la textul normei de drept citate *supra*, din care se deduce expres că termenul de declarare a recursului este de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, Procuratura Generală a Republicii Moldova, în interesele căreia a acționat procurorul în Procuratura mun.Chișinău, oficiul Ciocana, Augustin Nastas, a depus cerere de recurs doar la data de 26 august 2022.

Argumentul reprezentantului recurentului precum că i-a fost adusă la cunoștință copia deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău la data de 28 iunie 2022, nu poate fi reținut în justificarea omiterii termenului, precum nici nu poate duce la considerarea recursului ca fiind declarat în termen, or, Procuratura Generală a Republicii Moldova a recepționat la data de 21 iunie 2022, prin

intermediul poștei electronice (f.d.110), copia deciziei integrale din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, aspect conturat *supra*.

Completul iterează că, recursul a fost înregistrat de către Procuratura Generală a Republicii Moldova doar la data de 26 august 2022, fiind omis termenul de contestare de 2 luni de la comunicarea de către instanța de apel a deciziei integrale către Procuratura Generală a Republicii Moldova. Termenul de declarare a recursului în Secțiunea a 2-a este de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit în virtutea art. 434 Cod de procedură civilă.

La caz, depunerea cererii de recurs s-a realizat cu omiterea termenului legal, în situația în care este de obligația participanților la proces, în contextul prevederilor art. 56 alin. (3), art. 61 alin.(1) Cod de procedură civilă, de a se folosi cu bună-credință de drepturile lor procedurale.

De altfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a relevat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauzele Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

În fiecare caz, instanțele naționale trebuie să verifice dacă motivele privind extinderea termenului limită pentru recurs poate să justifice ingerința în principiul *res judicata*, în special dacă legislația națională nu limitează discreția fie în ceea ce privește timpul sau motivele pentru extinderea termenului limită (a se vedea Ponomaryov v. Ucraina, nr.3236 / 03, §§ 41, 3 aprilie 2008).

Or, în cauza Bodiș vs Republica Moldova, cererea nr. 7516/10, hotărârea din 18 iunie 2019, §§ 23-24, Curtea a considerat că prin admiterea recursului după scurgerea unei perioade considerabile de timp și în absența vreunei explicații plauzibile de ce nu a făcut-o mai devreme, a adus la zero tot procesul judiciar, care s-a finalizat cu o decizie definitivă și executorie și astfel a constituit *res judicata*. Astfel, Curtea Supremă de Justiție a încălcat principiul securității raporturilor juridice și a încălcat dreptul reclamantului la un proces echitabil în sensul Articolului 6 § 1 din Convenție, astfel a avut loc violarea Articolului 6 § 1 din Convenție (a se vedea Brumărescu vs Romania [GC], nr. 28342/95, §§ 61 și 62).

Adițional, Completul notează că în jurisprudența CtEDO, în cauzele față de Republica Moldova, s-a mai punctat că legislația moldovenească prevede un termen limită de adresare cu recurs până a deveni o decizie definitivă. Astfel, Curtea a constatat o violare atunci când autoritățile au admis un recurs depus după expirarea termenului de prescripție (Melnic c. Moldovei, §§ 41- 43; Istrate c. Moldovei, nr. 53773/00, §§ 53 - 55, 13 iunie 2006). În consecință, Curtea a constatat o violare a art. 6 § 1 CEDO în ceea ce privește principiul securității raporturilor juridice.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, or, recursul a fost declarat cu omiterea termenului prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 433 lit. a), b), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Procuratura Generală a Republicii Moldova împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat